

Lapin yliopisto

Oikeustieteiden tiedekunta

PROSESSIOIKEUS (OTM0001E)

Tentti 16.3.2017

Tentissä jaetaan ensin oikeustapauskysymykset eli kysymykset 1 ja 2, joiden ratkaisemisessa saa käyttää lakikirjaa. Noin klo 11.30 kerätään lakikirjat pois ja samalla jaetaan kysymykset 3–5. Tämän jälkeen voi vielä vastata oikeustapauskysymyksiin ilman lakikirjan apua. Kirjoita vain yksi rivi tekstiä konseptin mukaiselle riville. Vastaaminen konseptin keskiaukeamalle on suositeltavaa.

Oikeustapaus 1. (15 p)

Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (vapauttamislaki) 1 §:n mukaan asevelvolliselle, joka osoittaa kuuluvansa Jehovan todistajat -nimiseen rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan ja ilmoittaa, että uskonnolliseen vaikaumukseen perustuvat vakavat omantunnonsyyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuutta aseellisessa palveluksessa tai missään sitä korvaavassa palvelussa, voidaan myöntää lykkäystä ja hänet vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan jos asevelvollinen kutsutaan tullessaan esittää selvityksen kuulumisestaan kyseiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan ja antaa edellä kuvatun ilmoituksen, on hänelle hakemuksesta myönnettävä palveluksen suorittamisesta lykkäystä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ei kuitenkaan pitemmälle kuin sen vuoden loppuun, kun hakija täyttää 28 vuotta. Pykälän 2 momentin mukaan lykkäystä on hakemuksesta myönnettävä myöhemminkin kuin kutsunta-ajankohtana edellyttäen, että hän ei ole vielä aloittanut asepalvelustaan ja että hakemus on lykkäystä ensimmäistä kertaa myönnettäessä tehty ennen kuin hän on täyttänyt 25 vuotta.

Vuonna 1982 syntynyt A on saanut lähinnä opiskeluun liittyvien syiden vuoksi keskeytymättömästi lykkäystä asevelvollisuuden suorittamisesta. Hän on 5.6.2009 eli 26 vuotta täytettyään hakenut ensimmäisen kerran lykkäystä asevelvollisuuden suorittamisesta vapauttamislain 2 §:n nojalla Jehovan todistajat -nimiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisen perusteella. Osoituksena kuulumisestaan sanottuun yhdyskuntaan hän on esittänyt todistuksen vuonna 2006 annetusta kasteesta.

Puolustusvoimien Kanta-Hämeen Alueoimisto on hylännyt päätöksellään 18.6.2009 A:n lykkäyshakemuksen ja määrännyt tämän astumaan varusmiespalvelukseen 11.1.2010. Alueoimisto on katsonut, ettei A ollut hakenut lykkäystä vapauttamislaissa säädetyssä määräajassa ennen 25 vuoden ikäänsä. Kutsunta-asiaain keskuslautakunta on hylännyt päätöksellään 17.9.2009 A:n valituksen.

A on kerrotuin tavoin määrätty aloittamaan aseellinen palvelus 11.1.2010. Saavuttuaan palveluspaikalle hän on kieltäytynyt asevelvollisuuslaissa säädetyistä palveluksesta ja siviilipalveluksesta.

Ensimmäinen syyte ja käräjäoikeuden tuomio

Syyttäjä on nostanut asevelvollisuuslain 118 §:n 1 momentin perusteella A:ta vastaan syytteen asevelvollisuudesta kieltäytymisestä. Syytteen teonkuvauksen mukaan A oli saapuessaan palve-

luspaikkaansa Panssariprikaatiin 11.1.2010 ilmoittanut kieltäytyvänsä asevelvollisuuslaissa säädetystä palveluksesta kokonaan ja oli myös ilmoittanut, ettei hän aio hakea siviilipalvelukseenkaan. A on tunnustanut menettelleensä syytteen mukaisesti, mutta hän on kiistänyt syyllistyneensä rikokseen. Jehovan todistajana hän ei ollut ollut menossa armeijaan vaan oli erehdyksen johdosta tehnyt lykkäyshakemuksen myöhässä. Hän ei ollut tiennyt vapauttamislaissa säädetystä 25 vuoden ikärajaista ja hänelle oli jo myönnetty lykkäystä muista syistä.

Kanta-Hämeen käräjäoikeus on tuomiollaan 28.4.2010 hylännyt syytteen. Käräjäoikeus on todennut, että A:lla olisi oikea-aikaisella hakemuksella ollut mahdollisuus saada lykkäystä asevelvollisuuden suorittamisesta Jehovan todistajien jäsenyytensä perusteella. Käräjäoikeus on pitänyt uskottavana, että A oli erehtynyt vapautushakemusta koskevasta määräajasta. A oli siten erehdyksen vuoksi jättänyt tekemättä lykkäyshakemuksen ennen laissa säädetyn 25 vuoden ikärajan täyttymistä. Käräjäoikeus on katsonut, ettei A ollut tahallisesti ilman syytä kieltäytynyt asevelvollisuuslain 118 §:n tarkoittamalla tavalla asevelvollisuuden suorittamisesta. Käräjäoikeuden tuomio on lainvoimainen.

Uusi kieltäytyminen ja toinen syyte

A on määrätty uudelleen aloittamaan aseellinen palvelus 11.7.2011. Saavuttuaan palveluspaikalle A on kieltäytynyt jälleen palveluksesta vedoten jäsenyytensä Jehovan todistajissa.

Kieltäytymisen johdosta syyttäjä on nostanut A:ta vastaan syytteen, jonka teonkuvauksen mukaan A oli saapuessaan palveluspaikkaansa Panssariprikaatiin 11.7.2011 ilmoittanut kieltäytyvänsä asevelvollisuuslaissa säädetystä palveluksesta kokonaan ja ilmoittanut, ettei hän aio hakea siviilipalvelukseenkaan. Käräjäoikeudessa A on tunnustanut menettelleensä syytteen mukaisesti, mutta hän on kiistänyt syyllistyneensä rikokseen edellä kuvatuilla, aikaisemmassa rikosoikeudenkäynnissä esittämillään perusteilla.

KYSYMYS:

Vastaa perustellen ja relevantit oikeusohjeet mainiten, voiko käräjäoikeus tutkia toisen A:ta vastaan nostetun syytteen?

Oikeustapaus 2. (10 p)

Kati Kotila oli ostanut mökkiä varten tontin Keijo Ketkulta. Kotila oli tonttia tarkastaessaan kiinnittänyt huomiota avaraan rantaan. Ketku oli kertonut, että rantaa oli laajennettu ajamalla maa-ainesta neljä lavallista. Siltä varalta, että maa painuu lisää, Ketku oli suostunut alentamaan jo sovittua kauppahintaa 10.000 eurolla. Näin kauppa tehtiin ja vahvistettiin asianmukaisesti. Kotila sai kiinteistöön lainhuudon.

Ryhtyessään seuraavana kesänä kunnostamaan rantaa Kotilan epäily heräsi, koska rannassa ei oikein kasvanut mikään kunnolla. Kotila teetti maa-aineanalyysin ja siinä kävi ilmi, että rannalla on saastunutta maa-ainesta toimintansa lopettaneen huoltoaseman alueelta.

Kotila nosti kanteen Ketkua vastaan käräjäoikeudessa ja vaati kaupan purkamista ja 12 000 euron vahingonkorvausta aiheutuneista kuluista. Antamassaan kirjallisessa vastauksessa Ketku vastusti kaupan purkamista ja ilmoitti Kotilan tienneen, että kyseessä on muualta jälkikäteen tuotu maa-aines. Päälle vain vähän uutta ruokamultaa - niin hyvä tulee.

Asiassa toimitettiin käräjätuomari Pekka Pykälän johdolla valmisteluistunto. Siinä Kotila uudisti vaatimuksensa ja nimesi todistajakseen mökkinaapurinsa Rauha Rajalan, joka osasi kertoa siitä, kuinka oli varoittanut Ketkua saastuneen maa-aineksen siirtämisestä paikalle. Ketku vastusti Rajalan nimeämistä todistajaksi, koska tällä oli asiassa oma intressi, toisin sanoen pelko omankin mökkitontin arvon alentumisesta. Ketku totesikin, että todistajan tulee lain mukaan olla luotettava ja puolueeton.

Kun asiaa käsiteltiin pääkäsittelyssä, Kotila ilmoitti vaativansa lisää vahingonkorvausta, koska ei ollut muistanut vaatia maa-aineanalyysin kustannuksia 900:aa euroa. Lisäksi oli käynyt ilmi, että valmisteluistunnon jälkeiset rankkasateet yhdessä öljypitoisen maa-aineksen kanssa olivat aiheuttaneet vahinkoa myös Kotilan arvokkaalle puuveneelle, joka oli vedetty rannalle. Vahingon määrä oli tältä osin hiomisen ja uudelleen tervauksen muodossa 500 euroa. Ketku vastusti jyrkästi tällaisten uusien asioiden esiin tuomista pääkäsittelyssä ja vaati ratkaisun perustamista yksinomaan niihin puheenvuoroihin, joita asianosaiset käyttivät valmistelussa.

KYSYMYS:

Miten tilannetta on prosessioikeudellisesti arvioitava ja mitä Pykälän tulee lain mukaan tehdä tässä tilanteessa? Antakaa perusteltu vastaus ja mainitkaa soveltuvat lainkohdat. (Vastauksessa ei tarvitse pohtia juttuun liittyviä aineellisoikeudellisia kysymyksiä, kuten sitä onko kyseessä virhe kaupan kohteessa ja kenen syy virhe on.)

Lapin yliopisto

Oikeustieteiden tiedekunta

PROSESSIOIKEUS (OTM0001E)

Tentti 16.3.2017

Tehtävät 3-5 jaetaan tentissä noin klo 11.30.

Kirjoita vain yksi rivi tekstiä konseptin mukaiselle riville. Annetun vastaustilan ylittävää vastausta ei lueta eikä arvostella. Vastaaminen konseptin keskiaukeamalle on suositeltavaa.

Tehtävä 3.

Määrittele seuraavat käsitteet. Kunkin määritelmän enimmäispituus on 3 riviä. Tehtävän enimmäispistemäärä on 10 pistettä eli 1 piste per oikea määritelmä.

- A) Asianosaiskelpoisuus
- B) Oikeudenkäyntikelpoisuus
- C) Asialegitimaatio eli asiavaltuus
- D) Asianosaisseuraanto
- E) Edustaja oikeudenkäynnissä
- F) Oikeudenkäyntiavustaja
- G) Negotiorum gestio
- H) Oikeudenkäyntivaltuutus
- I) Interventiokielto
- J) Litis denuntiatio

Tehtävä 4.

Seuraavat kysymykset koskevat kirjallista menettelyä rikosprosessissa. (yhteensä 10 pistettä; vastaustila yhteensä 2 sivua)

- A) Missä kirjallisesta menettelystä rikosprosessissa säädetään?
- B) Mitä kirjallinen menettely rikosprosessissa tarkoittaa?
- C) Mitkä ovat kirjallisen menettelyn rikosprosessissa edellytykset?

Tehtävä 5.

Seuraavat kysymykset koskevat korkeimman oikeuden valitusluvan myöntämisperusteita. (yhteensä 5 pistettä; vastaustila yhteensä 1 sivu)

- A) Missä korkeimman oikeuden valitusluvan myöntämisperusteista säädetään?
- B) Mitkä ovat korkeimman oikeuden valitusluvan myöntämisperusteet? Kerro lyhyesti niiden sisällöstä.